

درس ۱۴ (میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقی)

۱- قدرت سلطان با خلیفه عباسی در دوره سلجوقی چه تفاوتی داشت ؟

خلیفه عباسی بیشتر ریاست معنوی و دینی داشت و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار سلاطین بود.

۲- چرا سلاطین سعی می کردند خود را مطیع و پشتیبان دستگاه خلافت نشان دهند ؟

برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود و جلب نظر مردم

۳- سلاطین دوره سلجوقی چگونه حکومت می کردند ؟

سلاطین با ظلم و خودکامگی حکومت می کردند و منتقدان و مخالفان خود را به سختی مجازات می کردند . سلاطین زندگی پر تجملی داشتند و صاحب املاک و ثروت زیادی بودند.

۴- حکومت سلجوقی قدرت و عظمت خود را چگونه به دست آورده بود ؟

با سیاست و کفایت وزیران ایرانی

۵- چرا سلجوقیان ناگزیر شدند برای اداره قلمرو پهناور خود از وزیران ایرانی استفاده کنند ؟

زیرا سلجوقیان مردمانی گله دار و بیابان گرد بودند که با زور شمشیر، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند و از شهرنشینی و کشورداری بی خبر بودند .

۶- وزیران ایرانی دوره سلجوقیان را نام ببرید .

۱- عمیدالملک کندی ۲- خواجه نظام الملک

۷- وزیران ایرانی چه نقشی در اداره حکومت سلجوقی داشتند ؟

آن ها نقش مهمی در اداره حکومت سلجوقی داشتند و در نتیجه مدیریت آنها، اوضاع اقتصادی و فرهنگی بهتر شد و کشاورزی، بازرگانی، صنعت، هنر و معماری رشد زیادی کرد.

۷- در مورد مدارس نظامیه به سوالات زیر پاسخ دهید .

الف) چه کسی این مدارس را تأسیس کرد ؟

خواجه نظام الملک

ب) این مدارس در کدام شهرها تأسیس شد ؟

نیشابور، اصفهان و بغداد

ج) این مدارس چگونه اداره می شد ؟

به مدرسان، مدیران و کارکنان نظامیه ها، حقوق پرداخت می شد . این مدارس، مقررات خاصی داشتند و

استادان و شاگردان با دقت خاصی گزینش می شدند و رقابت شدیدی برای رسیدن به مقام استادی در این مدارس وجود داشت.

د) یکی از استادان این مدارس را نام ببرید .

امام محمد غزالی که یکی از عالمان بزرگ ایرانی بود .

۵- یکی از شاگردان معروف این مدارس را نام ببرید .

سعدی، شاعر معروف

۸- چگونه زبان فارسی در هندوستان رواج پیدا کرد ؟

با لشکرکشی های محمود غزنوی و جانشینانش به هندوستان

۹- چگونه زبان فارسی در آسیای صغیر رواج پیدا کرد ؟

با حمله سلجوقیان به سمت غرب

۱۰- شهرهای مهم و آباد دوره سلجوقیان که پایتخت بودند را نام ببرید .

ری، نیشابور و اصفهان

۱۱- چند مورد از جلوه های مهم هنر دوره سلجوقی را نام ببرید .

ساختن ظروف سفالین لعاب دار و بدون لعاب و ظروف زرین فام یا طلایی که با نقش و نگارهای مختلف تزئین شده.

۱۲- کدام هنرها در دوره سلجوقی گسترش یافته بود ؟

خوشنویسی، تذهیب و ساختن جلد کتاب از چرم و نقش روی آن

نکته : تشکیلات حکومت سلجوقیان برگرفته از نظام اداری و حکومتی ایران باستان بود .

نکته : در رأس حکومت سلجوقی، سلطان قرار داشت.

نکته « عمیدالملک گندری » وزیر سلطان طغرل نقشی مؤثر در موفقیت های این سلطان داشت.

وزیر آلب ارسلان و ملکشاه قدرت و نفوذ زیادی داشت . « خواجه نظام الملک » : نکته

نکته : یکی از وظایف مهم وزیران، تنظیم رابطه سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان بود.

نکته : پس از ورود اسلام به ایران، کلاس های درس نخست در مساجد تشکیل می شد.

نکته : در زمان سلجوقیان در شهرهای خراسان بیش از سایر مناطق ایران مدرسه وجود داشت .

نکته : در آستانه هجوم مغول ها به ایران ، خراسان بزرگ ترین مرکز علمی، ادبی و مذهبی ایران بود.

نکته : در ابتدای دوره سلجوقی، نامه ها و فرمان های حکومتی و دفترهای دیوانی از عربی به فارسی تغییر کرد.

نکته : در قرن های پنجم و ششم هجری، زبان ترکی که زبان فرمانروایان بود، نیز در ایران رواج پیدا کرد و برخی از واژه های آن به زبان

فارسی راه یافت.

نکته : کاشی کاری از ابتکارات مهم معماران ایرانی برای تزئین بناها بود.

نکته : در دوره سلجوقی به سبب آرامش و رونق بازرگانی، شهر و شهرنشینی گسترش یافت .

نکته : در قرن های پنجم تا هفتم هجری (آجرکاری) و (کاشی کاری) در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید